

משה טמיר : הקיר

אחרי תקופה של חיפוש־דרך וניסויים — בארץ ובפאריז — בציורי פרסקו־על־בד, בפיסול שטוח ובהדפסות בולטות, נקראתי לבצע עבודה גדולה בארצות־הברית, בשיקאגו: ארבעה ציורי־ענק על נושאים דתיים לקוחים מחיי ישוע, ארבעה קירות בטכניקה של פרסקו־על־בד. על ארבעת הציורים האלה, שהסקיצות שלהם מובאות כאן, רצוני ליחד את הדיבור.

המזמין, חובב־אמנות איש־שיקאגו, בעל חנות־כלבו התופסת בנין עצום של 20 קומות, התכוון להציג את העבודות בחלונות־הראוה של בית־העסק שלו בתקופת חג־המולד וחג־הפסחא; לאחר סיבוב תצוגות בעוד 25 חנויות־ענק דומות ברחבי ארה"ב, אמורות העבודות לחזור ולהיות לקניינם של כנסייה או מוזיאון.

הנושא היה מחולק לארבעה בדים, השלישי בהם אנכי וכל היתר אפסיים: תמונה ראשונה — „הלידה“; תמונה שניה — „הסעודה האחרונה“; שלישית — „הצליבה“; רביעית — „התקומה“.

הביצוע — לפי המסורת הקדומה, מימין לשמאל. הקשר הקומפוזיציוני התבטא בכך שכל תמונה נחלקה לשלושה והקווים האפסיים יצרו רציפות. מראשית ועד סוף.

המוטיבים נלקחו כולם מן המסורת הנוצרית ובצורות סמליות ציירו את הקשר לתקופה הנוכחית, בחינת שילוב צורות מודרניות ברעיון ההמשכיות. במרכז היתה

(קטע מציור־קיר)

הלידה

הדמות המסמלת את הנושא, ופרט לתמונה הראשונה, שבה האם מרים מופיעה במרכז, הרי בכל היתר מופיע הנושא המרכזי, ישוע, בו קשורות כל ארבע התמונות.

בתמונה הראשונה — הלידה — „האם” ו„הבן” ישובים על כסא בתוך מבנה קדוש, וסביבם ארבעת הסמלים המלווים את הלידה: האלהות, מלך החיות, מלך העופות ומלך הבהמות. הלידה מסתמלת ביד המצביעה על היולדת ונוגעת בה כמעט. זו פותחת את עיבוד הנושא, מימין לשמאל; על רקע שכולו אדום, המסמל שחר או לידה, מצוירים כמה מן המאורעות העיקריים של אגדת ישוע. בחלק העליון — הטבילה בירדן. בחלק השני המרכזי — בריחת האב, האם והבן למצרים. כאן מופיעה חומת ירושלים, שלתוכה מתגנב משחק־קוביות של דומינו מודרני, נקודות שחורות על רקע לבן, משחק של בנייה חדשה על גבי חומות עתיקות, סממן מודרני היורד אחרי־כן לחלק התחתון של הציור על־ידי סמל האטומיום, שנעשה סמל לרעיון של איחוד חמש היבשות.

התמונה השנייה — הסעודה האחרונה — ארוכה מן האחרות אך שווה להן בגובה. ישוע מופיע כאן, כמקֶּבֶל, כשהוא יושב בין השליחים, במרכז. אותם קווים אפקיים מחלקים את התמונה, אלא שהפעם הם משמשים רק בחינת בנייה ארכיטקטונית על בד. על רקע של סגול מיסטי מופיעים כל השליחים, תשעה מימין לישוע ושלושה משמאלו. השולחן הלבן הארוך טעון סמלים דתיים עתיקים: מצות, יין

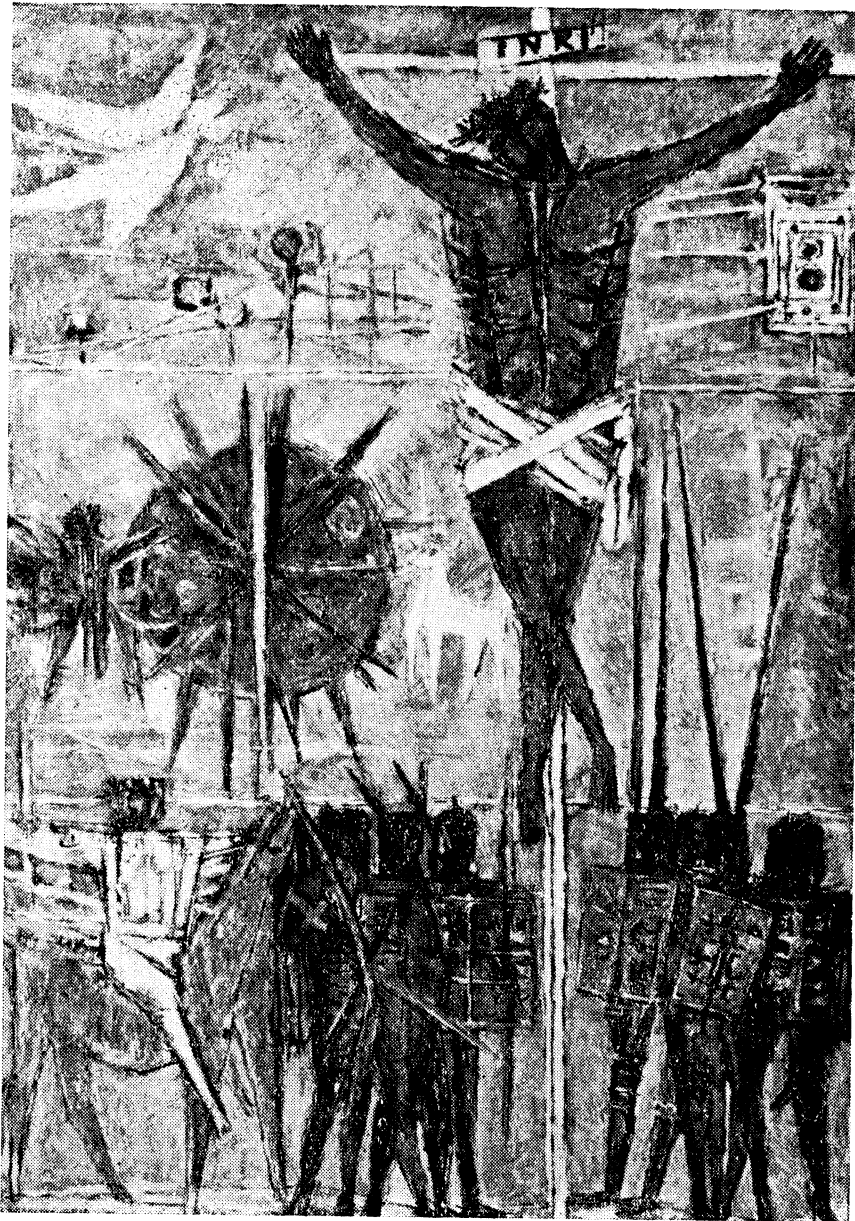
(סקיצה בטמפרה לציור 'קיר)

הסעודה האחרונה

ושאר סמלים של סדר־פסח. במרכז, כשואל „מי מכם בגד בי?“, ישוע — ותשובוֹ תיהם של היתר מתבטאות רק בכיוון הידיים והאצבעות. התמונה השלישית — הצליבה — אנכית, מצוירת כולה על רקע צהוב. במרכזה — הצלוב, מצויר בירוק. תמונה זו יוצאת מקורהגובה העליון אף יוצרת מיתח בבנייה הכללית. בתחתיתה, על סוס לבן, פרש המסמל את פילאטוס, חיילים נושאי חרבות ורמחים ארוכים המגיעים עד צלעותיו של הצלוב. במרכזה בוער ומתבקע לווין, שהוא גם מעין שמש המתבקעת בזעקתו האחרונה של הצלוב; משמאלו, השה הלבן, למעלה — יונה נושאת עלי־זית, מביאת־שלום, מול חצים התקועים בלוח־מטרה; וכן כתובת לטינית מסורתית, „ישוע מלך היהודים“, החוזרת ונשנית גם בכתובת עברית, בתמונה הרביעית.

התמונה הרביעית — התקומה — רקעה כולו ירוק־לילי; מתוך קבר שנפתח עולה דמותו של ישוע, בידיו וברגליו סימני הצליבה. נראים גם שני חיילים שנרדמו, צלב שמוט ליד סולם, והכתובת העברית (שלפי המסורת נכתבה בלעג). במרכז הבד — שלש אמהות בבכיון, מימינן וממעל להן נרות דולקים — צבי מדלג על ההרים, סמל הבשורה בתנ"ך. מופיעה יד אלוהים, ה„סוגרת“ את הקומפוזיציה הכללית, היד הנוטלת את ישוע לגן־העדן.

ארבע התמונות מצטרפות כדי קיר ארוך שארכו 15 מ' וגבהו 2.30. עם זאת ניתנת כאן האפשרות להציגן בנפרד, מבלי לפגוע בשלמות האפקט של כל אחת מהן.

(סקיצה בטמפרה)

(סקיצה בטמפרה)

התקומה

